

පූජ්‍ය උඩුදුම්බර කාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේ

අපි ජීවිත කාලය පුරාවට "මම" සහ "මගේ" දේවල් මට අවශ්‍ය ආකාරයට පවත්වා ගැනීමට සහ නවත්වා ගැනීමට විවිධාකාර ක්‍රියාවල නිරත වන්නෙමු. යහපත් ක්‍රියාවන් මෙන්ම අයහපත් ක්‍රියාවන්ද ඊට ඇතුළත්ය.

විඤ්ඤාණය යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ හිතේ සකස් වන හැඟීම් සහ දැනීම් ස්වාභාවය යි. අපගේ සිත්වල හැඟීම් දැනීම් සකස්වන්නේ සිත ලබන අරමුණු අනුවය. සිත අරමුණු ලබන්නේ ඇස කණ නාසය දිව ශරීරය (ආයතන) මගිනි. ඇසෙහි යම් වර්ණ හැඩතල රූපයක් ගැටුණු විට එය සිතෙන් හඳුනාගතහොත් එවිට විඤ්ඤාණය සකස් වේ. හෙවත් එම රූපය පිළිබඳ හැඟීමක් ඇතිවේ. රූපය හඳුනාගැනීමක් සිදුවේ. එය ඇසෙහි විඤ්ඤාණය ලෙස හැඳින්වේ. කණෙහි යම් ශබ්දයක් ගැටුණු විට එය සිතෙන් හඳුනාගන්නේද එවිට එම ශබ්දය පිළිබඳ සිතෙහි සකස් වන හැඟීම කණේ විඤ්ඤාණය ලෙසින් හැඳින්වේ. අනෙකුත් ආයතන ඇසුරු කරගෙනද මේ ආකාරයෙන්ම විඤ්ඤාණය සකස් වේ.

අපි "මම", "මගේ" ලෙස සළකන්නේ කුමක්දැයි විමසා බැලීම රූපයෙන් ආරම්භ කළ බව මබට මතක ඇති. රූපය "ම-

ම" නොවන බවත්, "මගේ" ද නොවන බවත් එහිදී අපි දැන ගනිමු. දෙවනුව "වේදනාව" පිළිබඳ විමසා බැලුවො. වේදනාවද "මම" හෝ "මගේ" යැයි ගත නොහැකි බවත් ඊටම ආවේණික ස්වරූපයකින් සකස් වන්නක් බවත් දැන ගනිමු. අනතුරුව පිළිවෙලින් "සංඥා" සහ "සංකාර" පිළිබඳවද විමසා බැලුවො. ඒවාද "මම", "මගේ" යැයි ගත නොහැකි බව පසක් කොට ගත්තෙමු. දැන් විමසා බැලීමට ඉතිරිව ඇත්තේ "විඤ්ඤාණය" පමණි. ඒ පිළිබඳවද විමසා බලමු.

මබ පොද්ගලික බස් රථයක (ලංකාවේ) ගමනක් යන අවස්ථාවක් ගැන මෙතෙහි කථා කරන්න. එක් පැත්තකින් බස් රියේ ශබ්දය ය. තව පැත්තකින් ගෝලයා කැසෙන හඬය. බසයේ සිටින අයගේ සෝභාවද, එය පරයා නැගෙන බස් රියේ වේදියෝවේ ශබ්දයද තව පැත්තකිනි. ඒ අතර ජංගම වෙළඳාමේ යෙදෙන අයෙකුද බසට නැඟී කෑ ගසයි. මේ මහා සෝභාවන් අතරින් ගමනක් ගොස් ගිවෙසට ගියවිට අප බො-

නිවැරදි කර ගත යුතු වයර් මාරුව

මෙල්බර්න්හි බෙරන් බොද්ධ විහාරස්ථානයේ වාර්ෂික භාවනා පුහුණු වැඩසටහන ආරම්භ කරමින් පූජ්‍ය උඩුදුම්බර කාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේ පැවැත්වූ ප්‍රථම ධර්ම දේශනාවේ ලේඛනගත පස්වන කොටසයි මේ. ඉදිරියේදී උන්වහන්සේ විසින් පවත්වන භාවනා පුහුණු වැඩසටහන්වලට සහභාගිවීමට උනන්දුවක් දක්වන 'සන්නස' පාඨකයන්ට පූර්ව කටයුතු සම්පාදනයෙහිලා මේ ලිපි පෙළ වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

සකස්වී ඇත්තේ අතින් කම්මයක් නිසාය. එම කම්මයේ ඵලයක් වශයෙනි. (ඒ පිළිබඳ මේ අවස්ථාවේදී දීර්ඝ වශයෙන් කරුණු සාකච්ඡා නොවේ.) එතෙයින් කණ ඇසුරු කරගනිමින් සකස්වන මේ විඤ්ඤාණයේ හටගැනීම මබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් නවත්වන්නට හෝ පවත්වන්නට මබට නොහැකිය.

කණ තිබේද, ශබ්දයක් එහි ස්පර්ශවේද, සිහිවිලි සකස්වන සිතක් ඒ හා

ස්වරූපයකිනි. මබගේ පාලනයෙන් තොරව පවතින හෝ ක්‍රියාත්මක වන යමක් මබේ යැයි කීමට නොහැකි බව අපි පෙරදී සඳහන් කළෙමු. එසේ නම් විඤ්ඤාණයද මබගේ නොවන බව දැන් පැහැදිලිය.

ඇස නාසය ඇතුළු අනෙක් ආයතන මුල් කොටගෙන ඇතිවන්නා වූ විඤ්ඤාණය ඇතිවන්නේද, පවතින්නේද, නැතිවන්නේද මේ ආකාරයෙන්ම මබේ පාලනයකින් තොරව බව ඒවාද එකිනෙක ගෙන ඉහත ආකාරයෙන් පිරික්සා බැලීමෙන් මබට අවබෝධ වනු ඇත. එසේ නම් "මම" "මගේ" යැයි අපි කියන්නේ කවරකටද ?

මම මම මම මම යැයි දවසකට සිය වාරයක් පැවසුවද "මම" යැයි යමක් හෝ යමෙක් ලෝකයේ නොමැති බව දැන් පැහැදිලියද ? මගේ මගේ මගේ මගේ යැයි දවසකට සිය දහස් වාරයක් පැවසුවද මගේ වසනයෙහි පවත්වා ගත හිසිවක් ලොව නොමැති බව දැන් පැහැදිලියද ? මේ කාරණය පැහැදිලි වනවිට මබ මගේ අවුලකට පත්විය හැකිය. එතෙක් සත්‍යය එය යි.

එසේ නම් අපි "මම" "මගේ" යැයි යමක් පිළිබඳ සිතා සිටින්නේ නම් එය මගේ මුලාවකි. නැති දෙයක් ඇතැයි සිතා සිටීමකි. වැරදි දෘෂ්ටියක බැසගෙන සිටීමකි. අපි එසේ වැරදි දෘෂ්ටියක බැසගෙන සිටින්නේ කුමක් නිසාදැයි විමසා බලා අවබෝධ කරගත යුතුව ඇත. සිදුව ඇති වරද නිවැරදි කරගත යුතුය. එසේ නොකළ හොත් ජීවිත කාලය පුරාවටම වැරදි දෘෂ්ටියක බැස සිට මියයාමට අපට සිදුවේ. බැස සිටින්නා වූ වැරදි දෘෂ්ටිය මුල්කොට ගෙන ජීවත්වන කාලය පුරාවටම නොයෙකුත් ආකාරයෙන් දුකට පත්වීමට අපට සිදුවන්නේය.

අපි ජීවිත කාලය පුරාවට "මම" සහ "මගේ" දේවල් මට අවශ්‍ය ආකාරයට

ශ්‍රීලාල් සෙනෙවිරත්න

හෝ විට කියන්නේ "එපා වුණා" කියාය. එපා වී නම් ඒ සෝභාවන් නොඅසා සිටින්නට මබට තිබුණා නොවේද? එසේ නොකළේ ඇයි ? මබට එසේ කළ නොහැකි බැවිනි. සියළු සෝභා ඉබේම කන් දෙකට ඇසෙන බැවිනි. උපන්දා සිට මියෙන මොහොත දක්වා ඇසෙන සියල්ල අසන්නට අපට සිදුව ඇත්තේ කණ සහ කණ මුල්කොට ගෙන සිහිවිලි හටගන්නා ස්වාභාවයක් (සිතක්) පවතින නිසාය. ඒ දෙක නොමැති නම් බාහිර ලෝකයේ කොපමණ ශබ්ද නිබුණාද ඒවායින් අපට බලපෑමක් නැත.

කණ මෙන්ම සිත

ක්‍රියාත්මකවේද එවිට මබේ පාලනයකින් තොරව කණේ විඤ්ඤාණයක් හට ගනී. එය මබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් පවත්වාගැනීමට මබට නොහැකිය. මබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් නවත්වා ගැනීමටද නොහැකිය. එලෙස කණ මුල් කොට ගනිමින් ඇතිවන දැනීම් හැඟීම් මබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් පවත්වාගන්නට හෝ නවත්වා ගන්නට හැකියාවක් තිබේ නම් මබ කිසි අවස්ථාවක අකමැති ශබ්ද අසන්නේ නැත. ඒවා ඇසීම (කණේ විඤ්ඤාණය හටගැනීම) නවත්වා ගනු ඇත. එමෙන්ම කැමති ශබ්ද ඇසෙන විට ඒවා නවත්වන්නේද නැත. ඒවාම අසමින් සිටිනු ඇත. එතෙක් කණ මුල් කොටගෙන හටගන්නා දැනීම් හැඟීම් සම්බන්ධයෙන් එවැනි පාලනයක් මබට කළ නොහැකිය. ඒවා සිදුවන්නේ ඒවාට ආවේණික

පවත්වා ගැනීමට සහ නවත්වා ගැනීමට විවිධාකාර ක්‍රියාවල නිරත වන්නෙමු. යහපත් ක්‍රියාවන් මෙන්ම අයහපත් ක්‍රියාවන්ද ඊට ඇතුළත්ය. ඒ සියල්ලෙන්ම අවසානයේදී අපට අත්වන්නේ දුකය. ඇතැම් ක්‍රියා සිදුකරන විට සැපයක් සේ දැනුනද එහි අවසානයේ දුකය. බුදුනාමුදුරුවෝ දේශනා කොට ඇත්තේ පංච උපාදන ස්බන්ධයම දුක බවය. පංචඋප උපාදන ස්බන්ධයේ නම් රූප වේදනා සංඤ්ඤා සංඛාර සහ විඤ්ඤාණය ය.

බුදුනාමුදුරුවෝ සොයා ගත් දහම ලොවට ප්‍රකාශ කරන පළමු අවස්ථාව වන්නේ "ධම්ම චක්ක පචත්තන සුත්තය" දේශනාවය. එය දේශනා කරන්නේ ඉසිපතනයේ මහලොයේ දී පස්වන මහණුන් හමුවිය.

